

Розділ 5. Освіта за кордоном

Чирва А. С.,

доцент кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного університету,
кандидат педагогічних наук, доцент

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ

У статті здійснено аналіз сучасних наукових і стратегічних підходів до інтернаціоналізації змісту освіти в університетах Австралії. Представлено інтернаціоналізаційні ініціативи вищих навчальних закладів на інституційному рівні. Виділено основні підходи до інтернаціоналізації навчальних планів, закріплених на практиці кращими університетами Австралії (Гріфіт, Монаш, Аделаїда).

Ключові слова: *інтернаціоналізація вищої освіти, навчальні плани, університети, іноземні студенти.*

Постановка проблеми. На початку ХХІ століття інтернаціоналізація стала все більш важливим питанням у вищій освіті, зумовивши значну кількість досліджень із залученням політиків, науковців і викладачів з усіх куточків світу. Однією з країн, яка надає питанню інтернаціоналізації вищої освіти найбільшій уваги протягом останніх кількох десятиліть, є Австралія. Зокрема вражаючою була експансія щодо приваблення й набору комерційних іноземних студентів. На сьогодні Австралія є третім найбільшим у світі експортером міжнародних освітніх послуг у галузі вищої освіти. Кількість студентів із-за кордону в університетах країни перевищує 20% від усього загалу. Звичайно, це позитивно відобразилося на австралійських університетах та країні в цілому з економічної точки зору, а також зумовило інтернаціоналізацію навчальних планів вищої освіти.

У той час, як потреба в отриманні прибутку від інтернаціоналізації набуває все більшого визнання, питання механізмів забезпечення інтеграції та інституалізації інтернаціоналізаційних елементів, їх перетворення у ключові аспекти діяльності університетів потребують подальшого вивчення. Варто зазначити, що підходи чи стратегії окремих інституцій відрізняються і будуть відмінними й надалі залежно від конкретного середовища, обставин та профілю певного закладу.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема інтернаціоналізації вищої освіти як відповіді на виклики глобалізації не є новою в сучасних наукових дослідженнях. Питання позитивного та негативного впливу інтернаціоналізації і глобалізації розкрито в дослідженнях М. Бейкер, А. Велч, Л. Грік, Д. Девіс, Б. Денман, Дж. МкБарні, А. Олсен, А. Поллок, Г. Претт, Д. Пул, Р. Янгта ін. Складові інтернаціоналізації змісту вищої освіти Австралії представлено в роботах М. Белл, К. Бек, Л. Волш, Р. Вук, Д. Девіс, Ф. Клайн, С. Мергінсон, Ф. Різві, Дж. Хармен та ін. Проблеми методів викладання, оптимальних для навчання іноземних студентів (з окремих груп країн) теоретично обґрунтовано в наукових працях зарубіжних науковців Б. Баллард, Дж. Брік, Дж. Кленчі, Р. Крассіні, Д. МкЛафлін, Р. Ліллей, Б. Ліск, Р. Міллер, Д. Слопер, С. Сміт та ін.

У зазначених роботах не сформовано вирішення наукового завдання, пов'язаного з оцінкою успішності інтернаціоналізації та розробленням рекомендаційних практичних

моделей імплементації інтернаціоналізації навчальних планів в університетах. Успішне розв'язання цього завдання дозволить прискорити інтернаціоналізацію змісту освіти в українських університетах та сформуванню іміджу України на міжнародній арені як успішної країни з якісною освітою, що позитивно впливатиме на економічний стан країни.

Мета дослідження – визначення загальних стратегічних підходів до інтернаціоналізації навчальних планів вищої освіти, закріплених на практиці кращими університетами Австралії.

Виклад основного матеріалу. Отже, останніми роками інтернаціоналізація освіти досліджується у всіх країнах, зокрема й в Австралії. На сьогодні кожен австралійський університет сприймає інтернаціоналізацію освіти та навчальних планів як пріоритет, що підтверджується університетськими стратегічними документами, розміщеними у відкритому доступі в он-лайн. Це підтверджується й дослідженням австралійських науковців Ф. Різві та Л. Волш [7; 50], які зазначають, що вже 1995 року 37 із 38 австралійських університетів включали політику інтернаціоналізації до своїх бізнес-планів.

Crichtoni Scarino [8] відзначили, що в літературі простежується загальна згода щодо необхідності включення до інтернаціоналізації інтеркультурного виміру, оскільки він базується на розумінні налагодження зв'язку між інтернаціональним та інтеркультурним вимірами вищої освіти, висвітлюючи невід'ємний зв'язок між мовою й культурою в навчанні, а також реалії тривалої наявності щонайменше двох мов і культур у міжнародній освіті. Іншими словами, вивчення мови й культури інших стає умовою інтеркультурної співпраці та відповідно інтеркультурного виміру гарно спланованого інтернаціоналізованого навчального плану. Загальною і очевидною основою для здобуття мультілінгвальних знань і вмінь є мовні програми шкіл, коледжів та університетів. Тому практично всі університети Австралії пропонують вивчати щонайменше одну мову.

Щоправда не вистачає педагогічної взаємодії між мовними програмами та іншими дисциплінами, що є основною проблемою австралійських університетів.

Австралійські дослідники Ф. Клайн, С. Мергінсон та Р. Вук [2] представили інтернаціоналізацію на прикладах міжнародної освіти в австралійських університетах. Вони вивчали культурні, політичні та економічні питання, на яких базується практика ІВО, а також відображення і вплив міжнародної освіти на перетворення організаційної культури університетів. У своєму аналізі організаційного досвіду міжнародної освіти в австралійських університетах науковці довели, що університети в цілому не лише реагують на всебічні процеси глобалізації, а й починають будувати інтелектуальні зв'язки між вивченням іноземних мов (не англійської) та іншими дисциплінами.

Інтеркультурні й соціальні відносини австралійських та іноземних студентів у процесі інтернаціоналізації є окремим предметом дослідницьких інтересів науковців. Так, дослідників цікавлять питання пристосування іноземців до соціального австралійського середовища, впливу іноземців на місцевих студентів та соціальної взаємодії австралійських та іноземних студентів. Для прикладу, Ліу Лінн [7] зазначає, що австралійські та іноземні студенти спілкуються і взаємодіють відносно нелегко і нечасто на території кампусів. Вона стверджує, що серед студентства виділяються два види соціальної взаємодії: між австралійськими студентами – одна, між іноземними – інша. І дуже часто іноземних студентів спіткають хвили розчарувань від нездійснених очікувань і сподівань щодо створення дружніх стосунків з австралійськими студентами, відвідування австралійських домівок і безпосереднього набуття досвіду місцевої культури. Невідомо, наскільки серйозно такі невдачі соціальної взаємодії відображаються на сатисфакції навчання. Так, наприклад, опитування іноземних студентів дало можливість дійти висновку, що нестача соціальної взаємодії з місцевими студентами є основним джерелом їх незадоволення; водночас 62% респондентів були задоволені якістю взаємодії з австралійськими студентами.

Ф. Різві, Л. Волш, Б. Маурін та Л. Лінн [1, 7] стверджують, що питання культурної різноманітності австралійської вищої освіти є основним серед завдань інтернаціоналізованих

навчальних планів, що відображає унікальний демографічний склад мультикультурної і мультилінгвальної Австралії.

Одним зі способів всебічної університетської інтернаціоналізації з метою підготовки громадян із глобальним мисленням з широкими інтеркультурними перспективами в більшості австралійських університетів є інтернаціоналізація навчальних планів. Проаналізуємо подібні ініціативи в окремих закладах Австралії, а саме: в університетах Гріфіт, Монаш, Аделаїди.

В університеті Гріфіт характеризують інтернаціоналізацію навчальних планів як основу реалізації ідеї "Культурного інтелекту," відповідно до якої університет має сформувані у студентів здатність успішно жити в культурно різноманітному взаємопов'язаному світі. Закладу вдалося домогтися адаптації навчальних планів до зростаючих вимог "інтеркультурно компетентних" студентів, мобільності та взаємозалежності націй.

Ключовими компонентами практики інтернаціоналізації навчальних планів в університеті Гріфіт є такі:

- трактування різноманіття та інтернаціоналізації як невід'ємних елементів усіх програм;
- забезпечення інформативності щодо міжнародних перспектив у навчальних планах та змісті;
- використання відповідних міжнародних прикладів, невід'ємних від навчальної діяльності;
- забезпечення інклюзивного навчального середовища в австралійських освітніх послугах;
- побудова культурно чутливого навчання та освітньої діяльності;
- розширення особистого й навчального спілкування між культурно різноманітними спільнотами університету;
- стимулювання й підтримка використання мультикультурних когорт для сприяння формального та неформального навчання методом схвалювання гетерогенної, а не гомогенної групової роботи;
- уведення механізмів розвитку, звітності та самооцінки [6].

Варто також відзначити, що в цьому університеті затверджено стратегічну схему інтернаціоналізації навчальних планів як обов'язкову для викладачів. У ній передбачено поширення дисциплінарних тематик на основі інтеркультурних підходів, стимулювання інтерактивних культурних обмінів, які передбачають вирівнювання змісту й оцінювання за пріоритетами інтернаціоналізації, а також прийняття практики інклюзивного навчання, яке об'єднує різноманіття. У межах цієї схеми адаптація навчальних планів може набирати різних форм залежно від дисциплін, проте для кожної із всеохоплюючих стратегій в університеті розроблено серії пропонованих практик для академічного персоналу.

В університеті Монаш як складову інтернаціоналізації навчальних планів будують курикулярну, викладацьку та оцінювальну роботу таким чином, щоб сприяти розумінню національних і глобальних перспектив та бачити, як це перетинається і взаємодіє з особистими перспективами.

В університеті представляють інтернаціоналізацію як ключовий компонент підготовки студентів до життя у світі, якому притаманні різноманіття, зміни й невизначеність, тому в закладі запроваджено таку схему інтернаціоналізації навчальних планів, яка передбачає регулярний перегляд, вдосконалення та самооцінювання [4]. Також визначено низку принципів і рекомендованої практики для орієнтування інтеграції глобальних перспектив у навчальних планах. Політика щодо інтернаціоналізації навчальних планів розробляється та контролюється освітнім комітетом і Вченою радою університету.

Відповідно до університетських матеріалів стратегічного планування впровадження такої політики здійснюється під наглядом освітнього комітету кожного факультету на чолі із

заступником декана з навчальної роботи у процесі аудиту, у якому висвітлюються та підтримуються найкращі практики. Декани відповідно співпрацюють з адміністративними комітетами з метою забезпечення лідерства для співробітників факультету, оскільки намагаються розширяти і збагачувати навчальні плани з метою сприяння стратегічним цілям інтернаціоналізації університету.

В університеті Аделаїда поставлено завдання забезпечити навчальні плани інтернаціональною орієнтацією їх змісту, спрямованою на підготовку всіх студентів бути здатними зарекомендувати себе професійно й соціально у глобальному контексті. Цей підхід було затверджено Вченою радою ще у 2008 році як основу для ініціатив з інтернаціоналізації навчальних планів.

Варто відзначити, що на Web-сайті університет представляє ресурси й рекомендації для викладачів, які намагаються інтернаціоналізувати свої курси і програми, зазначаючи, що адаптація має і повинна відбуватися по-різному відповідно до різних дисциплін [5]. Стверджуючи, що курикулярна інтернаціоналізація не має бути складним процесом, водночас наголошують, що оцінювання курсів і програм відображає нові можливості для втілення глобальних перспектив у зміст, навчальну діяльність студентів та оцінювальні завдання.

У ході аналізу особливостей процесу інтернаціоналізації змісту вищої освіти Австралії на інституційному рівні визначаємо основні підходи до інтернаціоналізації навчальних планів, закріплених на практиці кращими університетами країни: адміністративне лідерство, підпорядкованість ученим радам, розроблення стратегічних документів, залучення широкої академічної спільноти, наслідування кращих практик імплементації.

Висновки. Таким чином, на основі аналізу сучасних наукових і стратегічних підходів до інтернаціоналізації змісту освіти в університетах Австралії визначено основні інтернаціоналізаційні ініціативи вищих навчальних закладів на інституційному рівні. У них передбачено впровадження кількох стратегій, що робить їх більш ефективними. Відповідно до положень закладів, зокрема кращих університетів Австралії (Гріфіт, Монаш, Аделаїда та ін.), основні підходи до інтернаціоналізації навчальних планів мають бути закріпленими на практиці. У цих документах наголошено, що інтернаціоналізація навчальних планів є еволюційним та інтерактивним процесом, який приносить користь не лише студентам університету, а й викладачам та широкій спільноті.

На нашу думку, питання покращення інтернаціональної соціальної взаємодії у процесі навчання та позааудиторної діяльності потребують подальшого вивчення.

Список використаних джерел

1. Maureen Bell. Internationalising the Australian higher education curriculum through global learning [Electronic resource] : In M. Barrow & K. Sutherland (Eds.), HERDSA Conference, Rotorua, 2008 : Engaging Communities (pp. 71–81).
2. Clyne F., Marginson S. and Woock R. International education in Australian universities: concepts and definitions: Annual Conference of the comparative and international education society (San Antonio, TX), March 7–12, 2000, p. 21.
3. Grant Harman. New directions in internationalizing higher education: Australias development as an exporter of higher education services [Electronic resource] / Harman Grant // International association of universities. Higher education policy, 2004. Paper 17 (p.p. 101–120). – Available at : www.palgrave-journals.com.
4. "Internationalisation of the Curriculum Policy." March 23, 2005. Monash University [Electronic resource]. – Available at : www.policy.monash.edu.au.
5. "Internationalisation of the Curriculum." June 4, 2008. University of Adelaide [Electronic resource]. – Available at : www.adelaide.edu.au.

6. "Internationalising the Curriculum : Strategies for Success" Griffith University. [Electronic resource]. – Available at : www.griffith.edu.au.
7. Lynne Li. Internationalizing university curriculum with multilingual knowledge and skills: power, politics and policy [Electronic resource]: Concepts and frameworks. Local-Global : Identity, Security, Community. – Volume 9, 2012 (p.p. 44–58). – Available at : <http://search.informit.com.au/documentSummary>.
8. Scarino, A., Crichton, J. and Woods, M. The role of language and culture in open learning in international collaborative programmers. Open Learning : The Journal of Open and Distance Learning, vol. 22, no. 3, 2007, p.p. 219–233, p. 219.

Чирва А. С. Интернаціоналізація содержания вищого образования Австралії

В статті проаналізовані сучасні наукові і стратегічні підходи до інтернаціоналізації содержания освіти в університетах Австралії. Представлені інтернаціоналізаційні ініціативи вищих навчальних закладів на інституційному рівні. Виділені основні підходи до інтернаціоналізації навчальних планів, закріплених на практиці кращими університетами Австралії (Гриффіт, Монаш, Аделаїда).

Ключевые слова: інтернаціоналізація вищого образования, університети, навчальні плани, іноземні студенти.

Chyryva, A.S. Higher Education Content Internationalization in Australia

The article presents analysis of modern strategic approaches to education content internationalization at universities of Australia. It considers modern strategic issues concerning curriculum internationalization at Australian universities. Higher education internationalization is represented as key component of preparing students for life in the global intercultural world. Implementation of internationalization policy is fulfilled under educational committee control. The best internationalization practices are recommended to be followed.

Internationalization initiatives of higher educational establishments at institutional level have been outlined. Organizational experience analysis of international education in Australian universities proved that institutions **in general** correspond to wide globalization processes but also begin to build intellectual connections between foreign languages learning (besides English) and other disciplines.

The issues outlined the social Australian environment, their influence on local students and social interrelations of Australian and international students have been considered. It is underlined that Australian and international students communicate and interact relatively uneasily and not often on the territory of campuses. The scientists outline two streams of social interaction: one - between Australian students, another – between international ones. Principal approaches of curriculum internationalization have been defined.

On the basis of modern scientific and strategic approaches to education content internationalization at Australian universities the principal initiatives of higher educational establishments have been defined. University initiatives concerning curriculum internationalization become more efficient while including implementation of several strategies. According turnover site statements principal approaches to curriculum internationalization have to be indulged in practice. The curriculum internationalization is mentioned to be evolutionary and interactive process.

Key words: higher education internationalization, universities, curriculum, international students